

Att fara bort och arbeta.

Arbete i familj i Stockholm på 30-talet.

Vintern 1928 då långbanken höjdes var Ullas Maria och system Anna tillsammans med sin fader Flint Lars som körde sten till fyllning av banken. Flickorna lastade en släde medan fadern körde en vända. Då föddes tanken på att åka bort någonstans och arbeta. Planerna på att åka gick vidare och via Byrén som var folkskollärare på Sollerön och gift till Skinnargården, ordnades anställning på Gustavsbergs porslinsfabrik för Maria, Anna och två av flickorna från Skinnargården. Fadern lånade pengar av en släkting så att Maria och Anna fick pengar till tågbiljetterna. En gris slaktades senare för att återbetala lånet. Anställningen på porslinsfabriken blev dock kortvarig, redan efter ett par månader blev orderingången så låg att de senast anställda fick sluta. Maria stannade kvar i Stockholm när de andra for hem och började studera annonserna i tidningarna för att hitta sig ett annat arbete. Hon ringde på en annons om arbete hos en trädgårdsmästare, där kraven för anställning var att kunna mjölka. Hon åkte sen ut till Bromma där trädgårdsmästaren fanns och fick börja på en gång. Arbetet bestod i att mjölka två stora kor med horn. Kor med horn var inte Maria van vid så hon fick närma sig korna försiktigt till en början. Korna mjölkade så bra att man kunde sälja till flera kunder varje dag. Hushållsarbete ingick också i det dagliga arbetet, med arbetstider från sju på morgonen till åtta på kvällen. Lönen var 35 kr i månaden. Ledighet från arbetet fick hon fråga efter varje gång. Växthus fanns det och här fick Maria smaka tomat för första gången. Flera andra anställda fanns och trädgårdsmästaren var på ett torg inne i Stockholm och

sålde sina varor varje morgon. Maria arbetade hos trädgårdsmästaren i ett och ett halvt år och började tänka som så: - Inte ska jag väl vara i Stockholm och mjölka kor, sådana finns det ju hemma på Sollerön. Under tiden hos trädgårdsmästaren hade Maria blivit bjuden arbete i flera familjer.

Maria och några av de anställda hos trädgårdsmästaren

Genom bekanta till trädgårdsmästaren fick hon kontakt med en familj i Sundbyberg där herrn i huset var musiker och även hade musiklektioner i hemmet bl.a. En elev var Emil Iwring, senare en mycket känd musiker. Under tiden Maria arbetade där flyttade familjen till Bällsta. Där fanns inget vatten in i huset, så det blev att bära in det. Lönen höjdes då från 35 kr i månaden till 40 kr. Samarbetet med herrn och frun i familjen gick mycket bra, så när sommaren kom frågade Maria om det gick för sig att ta med sig flickan hem till Sollerön och det gick bra. Så flickan följde med i de tre år Maria arbetade i den familjen och i många år efteråt, ända tills flickan bildade egen familj och fick barn som i sin tur blev sommarbarn på Sollerön.

År 1934 gjorde Maria ett mellanår på Sollerön bl.a. som kocka vid Sävsjön (se Sool-öen 1994) och hos prästen Ruben Daniels fru Maria, som behövde hjälp med barnpassning och hushållsarbete. 40 kr i månaden fick hon i lön där. Efter en tid hade de andra fina fruarna på ön med hemhjälp fått reda på lönen, så prästfrun kom och ville pruta. "- Det får du väl" sa Maria, "men då vill jag ha en eftermiddag ledigt i veckan". Och så blev det.

Under tiden hos prästfamiljen fick Maria brev från Amusull Anna i Stockholm om ett nytt arbete i storstaden, nu med 50 kr i månaden. Så det bar iväg igen, den här gången till Östermalm i en familj med sju personer. Där sade Maria upp sig redan efter tre dagar efter osämja med frun i familjen om matlagning. Maria hade blivit skickad till en köttaffär för att köpa ett hg köttfärs för "kandidaten", äldsta sonen i familjen ville ha köttbullar. Maria gjorde som hon blivit tillsagd och gjorde köttbullar till "kandidaten", men frun tyckte att det blivit för få köttbullar och skällde ut henne för det och för att hon smakat på maten. "- Klart att jag smakat, för annars går det ju inte att veta om det är rätta smaken på maten", svarade hon då och sade upp sig direkt, men stannade månaden ut ändå, för att de skulle hinna få tag på ett nytt hembiträde.

*Trombu Anna (Greta) och Ullas Maria
vid Djurgårdsbron*

Maria gick då till arbetsförmedlingen för första och enda gången och kunde efter det besöket börja hos en familj i Råsunda, där barnen tidigare varit på Sollerön några somrar hos någon som hette Mattson. Maria visste inte var dom bott då inget gårdsnamn fanns att tillgå. En av pojkarna i familjen var duktig på att rita och göra karikatyrer så han ritade av en kvinna som varit med barnen som barnsköterska och då visste Maria direkt vilken gård det var. Det var i Bosgården i Bengtsarvet som de varit på somrarna. Herr i familjen var ingenjör och uppfinnare och frun satt i kassan på

komediteatern. På så vis kom hon i kontakt med skådespelarna Ernst och Alice Eklund med barnen Hans och Nils där den sistnämnda ännu är på scenen. Dom bodde i Ålsten i en villa med fyra våningsplan, Maria tyckte att det var mycket tungarbetat att springa i alla dessa trappor, men ändå roligt, för hon fick träffa många andra stjärnor både skådespelare och filmstjärnor. Att åka spårvagn in till centrum kostade 15 öre, att byta linje på spårvagn betydde ny avgift. System Karin hade nu kommit ner till Stockholm och arbetade även hon en tid hos Eklunds. Hon behövde laga tänderna så familjens tandläkare rekommenderades. Karin kom dit och lagningen började och så blev hon bjuden arbete där direkt, men trivdes inte i storstaden. Maria tog arbetet i stället och blev kvar i tre år hos tandläkaren som bodde på Norr Mälarstrand. Barn fanns också i familjen, en pojke som fått en ny cykel och ville vara ute på gatan och åka. En dag hade dom varit ute i flera timmar och just kommit in. Maria hade burit cykeln i trapporna upp till vindsförrådet på fjärde våningen, då mamman kom hem och ville ha ut dom för att cykla igen. Maria tyckte då att hon fått nog av den familjen med cykel, barn och all trafik på gatorna. 1939 började hon att arbeta på en matservering på Östermalm och trivdes mycket bra, men tålde inte diskmedlet som användes. Hon fick svåra utslag på händerna. 1940 kom Maria hem till Sollerön och har sedan varit hembygden trogen. Här på ön har hon arbetat som hemvårdarinna i många år, som kocka i skogen i flera vintrar och i skolans bespisning i några år.

Ullas Arne.

Maria 93 år, berättar gärna om tider som var.